

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

BUTLLETI
DEL
CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
1902

VOLUM DOTZÈ

BARCELONA
TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20
1902

BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ANY XII

JANER DE 1902

N.º 84

EL PAÍS D'ARAN

PRIMERA ASCENSIÓ A L'AGULLA OCCIDENTAL DELS ENCANTATS
(2,747 metres)

(ALTA CATALUNYA) (1)

Agost de 1901

Veus-aquí un cim que als ulls de molts excursionistes de montanya ofereix dos demèrits: el primer, sa relativa poca alçaria, y el segon sa situació; molt més el no trobar-se enclavat en els Alps y sí en la part espanyola dels Pireneus. A quasi tots els aficionats no se'ls ha fet encara la sospita de que en aqueixa vessant S. dels Pireneus hi ha llocs esplèndids, y nombroses ascensions d'importancia a fer. Les serres de l'Alta Catalunya's mereixen la visita dels veritables excursionistes, encara que la tasca sia penosa: ja no parlo de la resistencia y agilitat de que aquests han de fer gala; puix, com feliçment ha dit Ch. Pake, s'ha transformat a la montanya en immensa pista de gimnàstica. Se necessita, sobre tot, una bona pràctica, fer

(1) L'original del present treball va esser enviat per son autor, Mr. Fontan de Négrin, Secretari adjunt de la Secció dels Pireneus Centrals del «Club Alpí Francès» y delegat del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, pera l'inserció en el BUTLLETÍ, lo qual no havia pogut fer-se fins ara per tenir en cartera excés d'originals pera publicar. — (N. del T.)

renuncia, no sols de quelcom de comoditats, sinó del més petit benestar, poguer sofrir les nits la major part al ras, soportar jornades sense queviures, y després d'aquests contratemps sentir-se capaç d'atacar aquells pichs, que semblen posats pera desencoratjar als més atrevits. Jo trobo més fàcil recórrer els Alps briançonesos y els alts cims del Pelvoux que no la major part de les regions pirenenques, malgrat esser aquestes menys enlairades. En quant a veritables guies, no n'hi ha pas en els Pireneus espanyols: sols dos o tres de Bagnères de Luchon poden recomanar-se.

Sense exagerar puch dir que he tingut per davanters a il·lustres viatgers, tal com Schrader, Russell, de Saint-Saud y Gourdon, els dos darrers sobre tot, pera'ls que no guarden secrets les serres catalanes.

Solament els Encantats eren encara invencibles, potser per causa de son aspre aspecte, o, més bé, per trobar-se lluny de tot centre d'excursions.

Luchon, la reina dels Pireneus, se trobava allavors en el ple de sos atractius y rodejada per sos adoradors; però aquesta existencia de plaers sempre renovats, el brugit de les colles, la remor dels automòvils, els motius excitants dels valsos a la moda y els crits gangosos dels *croupiers*; tot això encara m'estimulà més a anar-me'n a entregar a la vida selvatge en mig del gran silenci de les montanyes.

—Quin concepte en teniu dels Encantats?—vaig preguntar un dia a Mr. Gourdon.—Per què no han sigut encara trepitjats?

A ma poca coneixença de les serres de Montarto s'afegia un desig d'extendre-m als pichs que desde allí s'oviren y a intentar l'ascensió de les Agulles Encantades. Mr. Gourdon me respongué que podria provar-ho, però que dubtava molt de l'èxit, quan menys pel costat N., que és inútil el pensar-hi.

—No sento més que'l no poguer acompanyar-vos, puix el temps me manca. En tot cas, si vós logreu pujar-hi, sereu el primer en trepitjar-les, y jo estaré joyós de que aquelles us perteneixin.

Així, res me faltava pera convence-m: un nom tempador, una comarca meravellosa y la misteriosa fama que l'envolta, eren, donchs, motius més que suficients pera satisfer a un impressionista.

Quedava sols la qüestió dels guies. Mon fidel company en Rafel Agust, que coneixia, si bé de lluny, els Encantats y els jutjava inaccessibles, va admirar-se molt volgués portar jo a execució'l projecte de que li havia parlat altres vegades, si bé va esser molt atret a anar a conèixer una nova regió. An aquest s'ajuntà un excel·lent guia luchonès: en Bernat Sales. Tots tres sortiem el dia 27 d'Agost de Bagnères de Luchon cap a Viella, aont haviem de trobar-nos ab mon amich D. Isidor Romeu, distingit excursionista, y ab son acompanyant, en Bartomeu Cifre, expert montanyench.

Viella, capital del país d'Aran, està situada en el centre de la vall, a uns 960 metres d'altitut; és una vila de 1,000 ànimes, edificada al costat del riu Negre, que baixa tot bramant de les montanyes del Port de Viella (2,424 metres). Havia tingut en altre temps un governador y una guarnició de carabiners. En sos carrers se veuen algunes antigues cases ab boniques finestres y interessants escultures. L'iglesia, consagrada a Sant Miquel, és de fàbrica romànica primitiva, y en son interior se veu una magnífica creu de plata y una aranya d'aram daurat.

La fonda dels Pireneus, situada a la Plaça Major, és de bon hostatge y de preus gens cars. Allí's troben bons moços y cavalls de sella.

El 28 d'Agost, al matí, sortiem de Viella, y, remontant la vorera esquerra del riu Garona, ens dirigírem a Betrèn. Aquest és un llogaret a 1 kilòmetre y mig de la capital. Sa iglesia havia pertanyut als Templaris; en la porta y en l'interior del chor s'hi veuen senzilles escultures de l'època de la decadencia. El camí carreter, al sortir de Betrèn, passa pels poblets d'Escunyau y Cassarill, on s'hi aixequen algunes cases del segle XVII, de fàbrica italiana, pot-ser traçades per artistes forasters.

Als 6 kilòmetres y mig de Viella s'arriba als banys sul-

furosos d'Arties, que precedeixen a la vila del mateix nom. Les aigües d'aquest establiment són d'igual aplicació que les de Luchon. Arties és la població més important de l'Alt Aran. Hi ha en sos carrers algunes cases d'estil gòtic, y a la vorera dreta del Garona s'alça una petita iglesia romànica d'aspecte moresch y de conjunt molt agradable. Al costat de la vila's veuen bones pedres de marbre blanch.

Pujant sempre ribera amunt del Valarties en direcció S., pot fer-se l'interessant ascensió de Montarto d'Aran (2,827 metres) y guanyar els ports de Rius al SO. y el de Caldes al SE.

Ab 10 kilòmetres més de caminar se troba, als peus d'escarpada y roja vessant, la vila de Salardú, de 500 ànimes y que posseeix una bonica iglesia romànica de tres naus. Hi ha en aquest poble un bon hostal y és un bon centre d'excursions per tot l'Alt Aran.

Seguint aigües amunt la vorera esquerra del Garona, als 3 kilòmetres arribàrem al començament de la vall de l'Aiguamoix, deixant a l'esquerra'l Pla de Beret (1,899 metres), aont hi ha les fonts d'aquell riu. El camí que seguirem en direcció ESE. va sempre al costat del riu Garona de Ruda y no'l deixàrem fins a son naixement, en la vall lacustre de Saburedo. Als 6 kilòmetres y mig de Salardú's deixa a l'E. el camí del Port de la Bonaigua: enfront nostre teniem els espadats pichs de Campo (2,600 metres), encara inexplorats. La vall se va estrenyent més y més, y el camí és sols practicable per gent de peu; s'atravessen grans replans rocosos, per on se llencen hermoses cascates, envoltades per atapaïdes pinedes, arribant al peu del cercle de Saburedo, notable per sos llachs y per la carena horriblement descarnada que'l circueix (10 kilòmetres desde l'empalme del camí de la Bonaigua). Ens trobavem davant l'estany gran (2,340 metres), situat al peu del Pich y Agulles de Saburedo (2,860 metres). La del mig d'aquestes va esser escalada ab èxit negatiu. Al cap-d'avall y a l'esquerra de l'estany hi ha una bona barraca, encara que petita.

En la carena que enclou el cercle s'obre en sa part SE. el port de la Ratera d'Espot (2,544 metres), situat entre'l pich del mateix nom y el de Saburedo. Aquest port condueix a la vall d'Espot, regada pel riu Escrita; és accessible sols per peatons, és poch freqüentat pels aranesos y sol esser perillós en temps de boira. Pera pujar-hi desde l'estany s'ha de vorejar aquest per l'esquerra y, fent algunes marrades, se va pujant fins a la collada. Allí s'oviren de prompte al S. les muralles granítiques dels Encantats y les carenes de Linya y de Foguera (1), que, destacant-se d'en mig d'espessos boscos de pins, s'aixequen hardides com centinelles avançats: a nostres peus hi relluen molts estanyols. La vista és de lo més selvatge que donar-se pugui, y l'impressió fascinant que produeixen aquells gegants ofega l'efecte meravellós del paisatge que les rodeja; de modo que nostra sorpresa se'ns traduïa en dubte de si la fortuna coronaria'ls nostres esforços, puix a ells anaven dirigits. Pot-ser una nit passada prop seu ens els faria aparentar l'endemà menys farrenys!

La baixada per la vessant de la vall d'Espot la férem per en mig d'un caos de granit, seguint el barranch que baixa del port. A les set arribàrem a la vora d'un estanyol (2,200 metres), situat entre'ls estanys de La Llosa y el més gran de Sant Maurici; y en una petita cabana que allí havia, ab un bon foch de llenya y embolicats ab pells de moltó, ens preparàrem pera passar-hi la nit. Per sort, els pastors n'eren fòra.

La lluna, eixint darrera la carena de Foguera, ho esblaimava tot ab sa llum, y els Encantats prenen un to cadavèrich que'ls feya encara de més imponent aspecte.

Al mig de la bretxa oberta entre les dugues Agulles s'aixequen dugues roques, que són les que donen el nom a la montanya: són els caçadors encantats. Sentats davant de nostre *hôtel*, mon company en Romeu y jo, tot sabore-

(1) La primera ascensió dels pichs de Linya y de Foguera fou feta l'any 1880 pel [comte de Saint-Saud, acompanyat del guia Enrich Passet, de Gavarnie. — (N. de l'A.)

jant un got de *punch*, fèyem recordança de la tradició que ab el temps ha cobert aquests pichs d'una aureola misteriosa. Veuse-la aquí ab tota sa ingenuïtat, tal com vos la contaran els montanyesos d'Espot: Dos caçadors d'isarts d'aquell poble, domenyats per sa passió, se passaven els dies festers corrent per la montanya, en lloch de complir sos devers religiosos; malgrat els prechs del capellà, els atreyen més aquelles aspres serres. Per altra volta, un diumenge foren instats de dedicar al repòs y a la devoció tal dia senyalat per l'iglesia; més ells n'havien deixat la vigilia un escamot d'isarts que un precipici infranquejable'ls impedí empaitar. Aixís, donchs, l'endemà'ls sigué forçós el tornar-hi a buscar-los: arriben a la bretxa; els isarts, esporuguits, fugen brincant, y, al descarregar els caçadors llurs armes, Déu els féu arribar llur terrible càstich convertint-los en pedra. Allí són, encara encantats, aixís com tota la montanya, sense que fins avuy ningú hagi desfet l'encantament, essent, com se diu, el *papu* de la canalleta de les valls veïnes. Algun atrevit caçador d'aquelles terres ha pretingut arribar fins a la bretxa, més els Escantats li han barrat el camí. Nosaltres demà no ho intentarem per aquest costat, sinó que buscarem un pas cap a la vessant O. que'ns permeti pujar a la punta occidental, que'ns sembla la de més alçaria.

Fent aquesta excursió partint de Salardú, en lloch de Viella, poden guanyar-se dugues hores llargues, lo que permet anar a fer nit a la vora de l'estany de Sant Maurici y, per consegüent, escursar la jornada de l'endemà, si bé no és tant recomanable pera fer-se càrrech del macís.

29 d'Agost

Desde l'auba saludem als Encantats, que's destaquen del cel, d'una puresa remarcable. Posats en marxa, en una hora y quart de baixada per entre'ls caos granítichs emboscats de pins y omplerts d'estanyols, arribàrem a l'estany de Sant Maurici, situat en la vall del riu Escrita, a 1,900 metres. És un dels llocs més hermosos del Pire-

neu, envoltat per tots costats d'atapaïdes boscuries, interrompudes per soperbes agulles de granit.

Aquestes serres, de tons tant crus, rebent l'esclat d'una llum de que no se'n té idea en la vessant N. dels Pireneus, prenen un aspecte tant absolutament original que en cap altra part, sols en els Alps, se pot trobar.

Malgrat els obstacles que's presenten al recórrer aquestes regions fantàstiques, el que les ha vistes una vegada n'és fortament atret a tornar-hi.

El poble d'Espot se troba distant uns 10 kilòmetres de l'estany esmentat, y pot proporcionar quelcom de queviures y de guies, si per cas és menester. Per dessobre la vall s'oviren, en un blavós darrer terme y foses en una tinta neutra per la calitja, les serres del Pallars.

Els Encantats per aquest costat cauen a plom de 600 a 700 metres dessobre l'estany y semblen inaccessibles. Nosaltres contornejàrem el macís per l'E., remontan la vall d'Entranserull, que'ns conduí al peu de la vessant S., sia per l'O. cap a la vall de Monestero. Un pastor ens digué que havia pujat a la bretxa dels Encantats pel S.; més ses vagues explicacions no'ns satisfieren. Jo'm vaig aferrar a ma primera idea d'anar a buscar en la retallada carena, que la punta occidental allarga vers a l'O., un pas que'ns permetés acostar-nos al cim.

A les sis pujavem per un bon caminet per la vall de Monestero y seguint el torrent fins a son naixement al peu del Pich Peguera (2,981 metres), el culminant de tota la comarca (1). Després d'haver atravesat el barranch, ens dirigírem cap a l'esquerra pel mig de grans tarteres que formen la base de la muralla NO. dels Encantats, que s'aixequen de dret dessobre aquell apilotament granítich. Desde allí's veu la carena molt escorxada, y ja comença-

(1) La primera ascensió del Cap de Peguera va efectuar-se l'any 1879 per Mr. Gourdon, acompanyat del guia Bartomeu Courrège de Luchon; y la segona ascensió fou feta ab companyia de Mr. Schrader, ab el guia Enrich Passet, de Gavarnie, y el moço Rella, de Bosost (vegi-s els Anuaris del «Club Alpí Francès», 1879-1880). Jo no crech que s'hi hagi tornat després. — (N. de l'A.)

vem a desconfiar de trobar sortida, quan arribàrem al peu d'un escorranch inclinat a uns 60 a 70 graus, però accessible, pel qual pujàrem a una petita collada oberta vers el SE. (2,600 metres), únich punt practicable d'aquelles veritables dents de serra.

Era ja mig-dia y portavem sis hores de marxa desde l'estany, havent fet sols dugues aturades y nombrosos tan-tejos.

A nostra esquerra N. s'alcen els Encantats dominant desde la vall pedregosa d'Entranserull, en el fons de la qual hi jau un estanyol de verdoses aigües fins als peus dels precipicis dels Pichs de Linya y de Foguera (2,800 me-tres). Crech que per aquella petita vall se pot arribar a la bretxa dels Encantats y atacar l'Agulla oriental, d'aspecte inaccessible.

Nosaltres anomenàrem aquella collada: de Monestero, puix per la vall d'aquest nom arribàrem fins allí.

L'Agulla occidental apenes se deixa regonèixer, y un de sos pichs secundaris sembla volguer tapar-nos el pas, o quan menys donar-nos que fer. En Rafel se proposa arri-bar-hi, però creu no poguer anar més enllà. No obstant, si logrem atravesar aquell espadat imponent, el cim serà nostre. Per cap costat ens pareix poguer passar: per sols una dreta xemeneya's pot anar pujant. Consulto la brú-i-xola y vaig assegurar-me que'l pich se trobava exactament allí darrera. Endavant, donchs.

Deixant les nostres motxilles y emportant-nos les cor-des (40 metres) y els *piolets*, ens dirigirem per la dislocada carena vers a l'estreta esquerra, aont començà l'escalada, de primer fàcil pera un que estigui acostumat a n'aquei-xos exercicis. Un gros bloch de granit completament llis que'ns privava'l pas ens féu usar la corda pera passar-lo. Avançavem arrapats a la roca, tots ben aplegats a fi de guardar-nos de l'esllaviçada de pedres que's desprenien de nostres peus. Ens issàrem ab la corda y ab l'ajuda dels col-zes y mans al llarch de l'esquerda vertical, trobant-nos, per fi, dalt de l'espadat. Els *piolets* encara'ns feyen més nosa, y els deixàrem al resguard dels rochs que seguien

desprenent-se. Malgrat aquesta precaució, un d'aquells, en sa caiguda, va rompre-m la pala del meu.

En aquesta situació veyem que, de seguir la marxa, ens era precis passar sospesos per estrets relleixos, que ab prou feines oferien lloch per ont agafar-se, y guanyar al cap d'allà la bretxa que segurament ens duria a la veritable agulla.

La roca allí n'era a plom d'uns 20 metres, y ab un pas en fals ens despenyariem per un salt de 500 metres d'alçaria, a les tarteres de la vall de Entranserull. Era precis, donchs, un cuidado tant y més gran quant la penya no era allí ben segura. En Rafel, mostrant son atreviment, passà sense la corda, malgrat mos prechs, y arribà a la bretxa feliçment. Allí donà un crit de joia:

—Veus-aquí'l pich al meu davant! Passeu y us trobareu ab ell.

Allí, enfilat a una vintena de metres dessobre nostre, ens esperava'l valent guia. Jo'm vaig lligar pel còs una primera corda, que l'aguantarien en Bartomeu y en Bernat; altra segona corda que'm baixà en Rafel me la nuà a la primera, y d'aquest modo vaig esser sospès en el buid de l'abim, y vaig pujar agafant-me de mans com podia; després varen anar pujant els demés, l'un darrera l'altre, no deixant les cordes, puix les pedres, somogudes pel nostre pes, cada moment s'anaven desprenent. Els que'm seguiren trobaven aquell treball com jòch de nois. Per ma part, si bé no'm féu ajudar per ningú, no obstant vaig considerar molt prudent el fer-me lligar ab la corda, precaució que'l meu amich en Romeu, malgrat esser coratjós de veres, va pensar del mateix modo.

Pujar a n'aquest pich una persona o dugues, em sembla perillós; el veritable valor no consisteix en l'imprudencia.

Encara un darrer precipici'ns separava del fi; més ab una baixada a la corda y una fàcil escalada assolírem el cim de l'Agulla, format per una plataforma llargaruda coberta d'enderrochs granítichs.

A l'E., y un poch més baixa, se veyia la segona Agulla,

separada de nosaltres per la bretxa dels Encantats, y ens semblà no menys escarpada que la nostra.

Els guies n'eren molt contents; nosaltres els encaixàrem les mans ab entusiasme, puix aquest ens dominava, per haver sigut un espanyol y un francès, acompanyats per guies luchonesos y catalans, els vencedors dels Encantats.

No hi destapàrem allí xampany, contra la costum, que trobem ridícula, puix l'agradós silenci de les altes montanyes no deu esser torbat per l'espetech d'un tap que s'en-gega, esvaint aixís tota idea de sublimitat: els grans espectacles de la naturalesa mereixen més una admiració seria y muda que no un entusiasme sorollós.

Haviem empleat una hora cinquanta minuts desde'l Coll de Monestero, trobant-nos elevats solament dessobre d'ell d'uns 150 metres, puix l'alçaria de l'Agulla és 2,750 metres (baròmetre); y segons el mapa del Ministeri de l'Interior, 2,747 metres. Total: unes set hores desde l'estany de Sant Maurici.

Gran és el panorama que desde allí s'ovira de les montanyes catalanes; al N. y NE., la Serra de Comolos-Pales, (3,000 metres) (1), el Port de la Ratera, y els pichs de Colomés, Saburedo y Basiero (2); al SO., les escabroses puntes de Subenulls (3) y de Peguera; al S., les carenes de Linya y Foguera, y pel costat d'Espot les despullades vessants del Pallars.

Després d'un quart de repòs, que vàrem emprar en aixecar una petita torreta de pedres, aont hi vàrem enterrar una capseta de llauna ab nostres noms, començàrem la

(1) La primera ascensió fou feta en 1880 per Mr. Fr. Schrader, ab n'Enrich Passet.

(2) Un dels dos cims de Basiero va esser assolit per Mr. Gourdon; el més alt. que és el del NO. (2,901 metres), no va poguer efectuar-se sa pujada.

(3) La primera ascensió de la Punta de Subenulls (2,948 metres) va esser feta l'any 1880 per Mr. Gourdon, acompanyat pels guies B. Courrège y Joseph Bruet d'Espot. Desde allavores tots aquests pichs han sigut lletra morta baix el punt de vista de l'alpinisme.
—(N. de l'A.)

baixada cap al Coll de Monestero, aont hi arribàrem en una hora y mitja, quasi tot el camí fent ús de la corda; allí hi férem un esmorzar un xich escas, puix els queviures ens faltaven; ens apariàrem les motxilles y anàrem a l'estany de Sant Maurici, y sota d'una roca, en sa vorera dreta, ab bon jaç de branques de pi y narets (*rhododendrons*), hi passàrem la nit.

Els Encantats n'eren allavores velats y d'aspecte terrible; més un d'ells era ja vençut. La vigilia me'ls ovirava pera acostumar-m'hi els ulls. Malgrat això, jo n'era dominat per sombrívols idees, que'm vénen sempre abans d'una ascensió seria, puix un no sap lo que li pot succeir.

De l'estany esmentat, y passant pel Portarró d'Espot, obert a l'O., se pot anar a la vall de Sant Nicolau y a Caldes de Bohí.

30 d'Agost

Llarga jornada férem ab el plan d'anar a dormir a Viella. En tres hores fórem al Port de la Ratera; allí donàrem per darrera vegada una mirada a la vall de Sant Maurici, y un expressiu a reveure als Encantats; en el cim d'un d'ells se destacava del blau del cel nostra humil torreta, testimoni de nostre triomf, que desfé per sempre l'encant y que sols els pastors y montanyesos el conservaran com a tradicional record.

Prenent la direcció NNO., arribàrem a una collada (2,600 metres) oberta en la carena de la Sendrosa, que separa la vall de Saburedo de la de l'Aiguamoix, y desde aon s'ovira un esplèndid panorama de les Montanyes de Colomés: el Montarto d'Aran, la Serra de Montarto, Comolo-Forno (3,032 metres); les Montanyes Maleïdes, y per fondo'ls brillants glaciers de la regió d'Oó y dels Gorchs-Blanchs.

Ràpida baixada, en mig de tarteres y aglebat, ens portà a l'estany Ubago, d'aon se pot veure perfectament tot el cercle de Colomés, dominat pel gran pich del mateix nom (2,926 metres), el pich Occidental (2,863 metres), y el Cono Baix (2,743 metres), tots encara poch coneguts.

Per un corriol vorejarem per l'esquerra'ls demés estanys, arribant a l'anomenat Cloto, situat al peu de la gran Sendrosa.

Als 3 kilòmetres (2,030 metres), més avall se troba l'empalme del camí que pel dolent Port de la Ribereta condueix en sis hores a Caldes de Bohí. El camí va essent bo pera transitar-hi bagatges; y, atravesant boscos d'abets y bedolls, y hermoses prades, arribarem als Banys de Tredós, posant-hi quatre hores desde'l Port de la Ratera.

Està situat l'establiment dels banys a uns 1,800 metres. Sos propietaris, bona gent, ens donaren tot lo que tenien: una sopa infeliç. Per sort, ens poguérem revenjar ab unes delicioses truites y unes substancioses costelles. Tot fou materialment devorat per nosaltres, ab gran admiració dels banyistes, perquè també hi ha banyistes en aquest trist establiment. Uns ens havien pres per gent de mar, per causa de les nostres boines luchoneses y per les cordes capdellades dessobre les motxilles; els altres ens feyen desertors o individus de baixes qualitats socials. Això durà fins que'l nostre company en Romeu se donà a conèixer, desfent-se allavores tot-hom en compliments.

Després d'haver pres un bany en el torrent, no en l'establiment, seguïrem la marxa, y en tres hores y quart arribarem a Viella, a les set del vespre. En total, una llarga jornada d'uns 35 a 40 kilòmetres.

A la fonda dels Pireneus de Viella vaig trobar al senyor D. Lluís Mariano Vidal, enginyer quefe de la provincia de Lleida, y ex-president del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, agradable persona y *causeur* erudit, ab qual agradosa companyia les hores passen depressa.

Allí vaig pendre comiat del senyor Jutge de la vall, Sr. Marty, y del doctor Pena. Tampoch vull oblidar-me de mon excel·lent amich D. Joseph Tous y Caze, fotògraf distingit y gran caçador d'òssos, que, seduit pels atractius d'aquell país, allí hi ha establert sa residència.

Demà, mentres el meu company en Romeu es pendrà a tot plaer la matinada, jo recorreré la vall cap al Portilló

de Búrbe, fortament sotraquejat per la tartana aranesa. Y ara, deixant als amichs en amigable conversa, me'n vaig a somniar ab els Encantats.

Octubre 1901.

L. FONTAN DE NÉGRIN

Secretari adjunt de la Secció dels Pireneus
Centrals del «Club Alpi Francès».

Delegat a Toulouse del CENTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA.

(Per la traducció, J. S. y S.)

Fins aquí la relació de l'autor. Per ma part, no puch resistir al desig d'adherir-me a llur entusiasme, puix sols diré que l'excursionista, si d'algun defecte ha pecat, en son treball, és per haver-se quedat curt en l'ensalsament d'aquelles comarques per mi tant conegudes com meravelloses.

En mes excursions dels estius de 1895 y 97, ab companyia de nostre entusiasta consoci D. Frederich Bordas, y en les dels anys 1900 y 1901, ab els companys y també consocis Mitjans, Rocafort, Massó y Nadal, vaig tenir ocasió de conveñe-m una vegada més, y sense que hi intervingués en mi cap mica d'exagerat patriotisme, que no cal anar fòra de casa pera trobar regions que per sos grans atractius semblen talment dir-vos: contempleu-me y estudeieu-me.

El topògraf, el geòlech, el naturalista y fins l'arqueòlech y el folk-lorista, malgrat esser països poch poblats, hi tenen ample camp pera dedicar llurs aptituts, majorment ab l'estímul de la novetat, puix són comarques quasibé desconegudes, al menys per nosaltres. Dich per nosaltres perquè, apart de personalitats científiques com Schrader, Russell, Packe, de Saint-Saud, Gourdon, etc., y tants d'altres que donant un caràcter seriós a ses excursions han fet un acabat estudi d'aquell país, els estrangers en general ja fa molts anys que'l tenen en veritable usufruit, y nombroses colles el creuen en totes direccions, ja desde Bagnères de Luchon, com de Bigorre, Toulouse... y demés cen-

tres de concurrencia estiuenca, aon quasibé tot-hom és aficionat a n'aquell excursionisme de luxe, en que s'hi gasten el delit y la butxaca ab profit de tots.

Com a conseqüència d'això s'observa l'escassetat d'estudis d'aquell país per part nostra, falta, si bé disculpable, en part per la dificultat d'anar-hi per causa dels escasos medis de comunicació.

Avuy que la carretera del Pallars, en construcció, arriba ja molt amunt, us portarà, ab un poch de paciència y cap fatiga, a Llavorsí, Espot y Esterri d'Aneu, y després d'haver recorregut l'arteria principal del Pallars, la Noguera Pallaresa, ab sa interessant comarca, podreu visitar sos afluents y desde Llavorsí veure les valls de la Noguera de Cardós y de la Vallferrera y fer, si us plau, l'interessant ascensió de la Pica d'Estats, el gegant del Pireneu Català; desde Espot recórrer la vall veritablement fantàstica del riu Escrita, objecte del treball present, y allargant l'excursió passar el Portarró d'Espot, y per la verda ribera de Sant Nicolau anar a la vall de Bohí, de la que, com ne diu molt bé mon company en Rocafort, tot lo que se'n pugui dir de sa bellesa és poch. Y desde Esterri d'Aneu, ja de sí un dels llocs més característichs y hermosos de nostre Pireneu, visitar les riberes d'Unarre, de la Bonaigua y a Arreu, ab sos bonichs estanys, y, seguint la Noguera amunt, anar a cobrir ab un pont de plata les fonts d'aquest riu, en l'idílich Pla de Beret; y d'allí baixar cap a la Vall d'Aran, que allò ja és la darrera paraula, en quant a atractius, per l'excursionista de terra baixa.

Ab un parell de setmanes y un parell de centes pessetes a la butxaca us serà fàcil, y m'atreveixo a dir us pagarà'l tret, el combinar una excursió vers aquelles comarques de casa, y tant de casa com són, plenes de records de nostra gloriosa historia patria, y contribuïreu a completar l'obra a que's dirigeixen els nostres esforços y jo no'm veuré ab la recança d'haver de donar-vos compte de lo molt que'ls forasters s'ocupen de les belleses de la nostra terra.—
(N. del T.)

SOCIETATS Y REVISTES

ab les quals tenim cambi de publicacions

CATALUNYA

BARCELONA. — «Academia Provincial de Bellas Artes».

«Real Academia de Buenas Letras».

«Real Academia de Ciencias y Artes».

«Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa».

«Asociación de Arquitectos de Cataluña».

«Asociación de Ingenieros industriales».

«Ateneo Barcelonés».

«Fomento del Trabajo Nacional».

«Institució Catalana d'Historia Natural».

«Sociedad Catalana de Horticultura».

«Sociedad Española de Apicultura».

GIRONA. — «Asociación Literaria».

LLEYDA. — «Academia Bibliográfica Mariana».

TARRAGONA. — «Sociedad Arqueológica».

VICH. — «Museu Episcopal» y *La Veu del Montserrat*.

VILANOVA Y GELTRÚ. — «Biblioteca Museu Balaguer».

REGIONS ESPANYOLES

MADRID. — «Real Academia de la Historia».

«Real Sociedad Geográfica».

«Sociedad Española de Excursiones».

Revista Crítica de Historia y Literatura.

Boletín de la Institución Libre de Enseñanza.

Resumen de Arquitectura.

ÇARAGOÇA. — *Revista de Aragón*.

PALMA DE MALLORCA. — «Sociedad Arqueológica Luliana».

ORENSE. — *Boletín de la Comisión Provincial de monumentos*.

ESTRANGER

BAGNERES DE BIGORRE. — «Société Ramond».

BORDEUS. — *Annales de la Faculté des Lettres de Bordeaux et des Universités du Midi*.

Revue des Lettres Françaises et Étrangères.

Revue des Études Anciennes.

Bulletin Hispanique. -

«C. A. F., Section du Sud-Ouest».

Bulletin Catalan.

BOSTON. — «Apaladria Mountain Club».

BRUXELLES. — «Société Royale Belge de Géographie».

BUDAPEST. — «Club Hongrois des Karpates».

«Földrajzi Közlemények».

BUENOS AIRES. — *Cataluña, Aragón, Valencia y Baleares*, revista.

BUCAREST. — «Societatea Geografica Romîna».

COIMBRA. — «Archivo Bibliografico» (Bibliotheca da Universidade).

«O' Instituto».

IGLÓ. — «Magyarországi Kárpát Egyesület, Jahrbuch des Ungarischen Karpathen-Vereines».

LEIDEN. — «Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrij Genootschap».

LONDRES. — «Alpine Club».

MEXICH. — Sociedad científica «Antonio Alzate».

MANILA. — *Avant sempre, sempre avant*, periòdich.

MILAN. — «Touring C. I.»

MONTPELLER. — «Société pour l'étude des langues romanes».

«Société Languedocienne de Géographie».

NAPOLS. — «Club Alpino Italiano, sezione di Napoli».

NEUCHÂTEL. — «Société Neuchateloise de Géographie».

NICE. — «Club Alpin Français, Section des Alpes Maritimes».

ODESSA. — «Clup Alpin de Crimée».

PALERM. — «Club Alpino Siciliano».

PARÍS. — «Club Alpin Français», Central y seccions.

PAU. — *Bulletin Pyrénéen*.

PERPINYÀ. — «C. A. F., Section du Canigou».

SERPA. — *A. Tradição*, revista.

STOCKOLM. — «Suenska Turisföreningens».

TOLOSA. — «Société Archéologique du Midi de la France».

Revue des Pyrénées.

TOURS. — «Société de Géographie de Tours».

TURIN. — «Società Meteorologica Italiana».

«Club Alpino Italiano».

VIENA. — «Abhandlungen der k. k. Geographischen Gesellschaft».

«Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins».

«Oesterreichische-Touristen-Zeitung».

El BUTLLETÍ és enviat a un cert nombre d'Arxius y Biblioteques públiques y a diferents periòdichs de la localitat.

LLISTA DELS SENYORS SOCIS

JUNTA DIRECTIVA

ANY 1902

President

D. RAMON PICÓ Y CAMPAMAR

Vice-president

D. ROSSENDO SERRA

Tresorer

D. ALFRED GAZA

Secretari primer

D. ALFONS PAR

Secretari segon

D. CEFERÍ ROCAFORT

Vocals

D. JOAN CARDONA

D. ISIDRO CAMPLLONCH

» CRISTÒFOL FRAGINALS

» NORBERT FONT Y SAGUÉ, PBRE.

» JULI SOLER Y SANTALÓ

» JOSEPH SOLER Y PALET

SOCIS PROTECTORS HONORARIS

Excm. senyor Governador Civil de la Província de Barcelona.

Excm. senyor Comandant general del 4. ¹ Còs d'Exèrcit.

Excm. y Ilm. senyor Bisbe de la Diòcesi de Barcelona.

Excm. Diputació Provincial de Barcelona.

Excm. Ajuntament de la ciutat de Barcelona.

Excm. senyor Rector de l'Universitat literaria de Barcelona.

SOCIS HONORARIS

Sra. D.ª Maria Bell-lloch.

Rvnd. P. D. Fidel Fita, Pbre.

Sr. D. Salvador Sanpere y Miquel.

Ilm. senyor Baró de Tourtolon.

Sr. D. Agustí Vezian.

SOCIS PROTECTORS

Sra. D.ª Adela Labrós, Viuda de Boada.
Sr. D. Eusebi Güell Bacigalupi.

SOCIS RESIDENTS

EN 31 DE DESEMBRE DE 1901

Sr. Abella y Vinyas, Joaquim.	Archs, 10, botiga.
» Aguilera, Joaquim.	<i>Veu de Catalunya</i> .
» Alcoberro, Joan.	Unió, 21, botiga.
» Almera, Pbre., Jaume.	Sagristans, 1, 3. ^{er} , 1. ^a
» Alòs, Lluís F. de.	Baixa de Sant Pere, 31, 1. ^{er}
» Amatller, Anton.	Passeig de Gracia, 41, principal.
» Ambrós y Ortiz, Marsal.	Basea, 23, 1. ^{er} , 2. ^a
» Andreu, Francisco.	Passatge Domingo, 4, entresol.
» Andreu Morgades, Manel.	Clarís, 69 y 71, 3. ^{er} , 1. ^a
» Angelon y Coll, Lluís.	Fernando VII, 34, 3. ^{er} , 2. ^a
» Anglada y Santeularia, F.	Diputació, 403, 4. ^t 2. ^a
» Arabia y Solanas, Ramon.	Petritxol, 3, 3. ^{er}
» Areny, Pau de.	Cazador, 4, principal.
» Armangué Tuset, Joseph.	Magdalenes, 12, 2. ^{on}
» Arnau y Ribas, Pere.	Canuda, 35, entresol.
» Arrau, Miquel.	Jovellanos, 4, principal.
» Artós, Delfí.	Ample, 35, 1. ^{er}
» Aymat, Antoni.	Passatge Escudellers, 7, entresol.
» Bach, Francisco.	Caspe, 73, 1. ^{er} , 2. ^a
» Balaguer y Casas, M. M. ^a	Pelayo, 52, 2. ^{on}
» Balló Jaumar, Genís.	Escudellers, 24, 1. ^{er}
» Ball-llobera, Pere.	Passatge Escudellers, 7, entresol.
» Baltà de Cella, Joseph.	Corts, 186, entresol.
» Bartrina y Fabrè, Lluís.	Rosselló, 144, principal, 2. ^a
» Bartumeus, Antoni.	Ronda Universitat, 16, 1. ^{er} , 1. ^a
» Bassegoda, Joaquim	Lauria, 11, 3. ^{er} , 2. ^a
» Basté, Pere.	Cadena, 9, despatx.
» Baster, Pere.	Llauder, 4, despatx.
» Batlló y Batlló, Enrich.	Rambla Catalunya, 6, entresol.
» Batlló, Frederich.	» » » »
» Bech, Francisco.	Baixada Sobradí, 4, 2. ^a
» Belau y Sistachs, Lluís.	Diagonal, 200, 2. ^{on} , 2. ^a
» Benavent y Fumanya, G.	Corts, 288, entresol.

Sr. Bell-lloch, Comte de.	Lauria, 44, 2. ^{on} , 1. ^a
» Bertran y de Amat, Felip.	» 17, »
» Bertran y Musitu, Joseph.	» » »
» Bes, Andreu M. ^a de.	Bilbao, 197, 2. ^{on}
» Biosca, Agustí	Passeig de Gracia, 64, despatx.
» Bladó, Eugeni.	Copons, 3 y 5, 2. ^{on}
» Blanch y Piera, Joseph.	Pelayo, 18, 2. ^{on}
» Blasi, Salvador.	Corts, 364, baixos.
» Blat Salgot, Joseph.	Vergara, 6, baixos.
» Bombach, Modest.	Hospital, 10, 4. ^t
» Bonay, Alfons.	Montesión, 8, 2. ^{on} , 2. ^a
» Bonay, Frederich.	Provenza, 364 (torre).
» Bonet, Ramon.	Petrítxol, 8, 3. ^{er}
» Bordas, Frederich.	Valencia, 356, 1. ^{er}
» Borràs, Valentí.	Ludovico-Pio, 7, 1. ^{er} , 2. ^a
» Borrell, Florenci.	Bruch, 44, 3. ^{er}
» Borrell, Pere.	Paradís, 10, 1. ^{er}
» Brocà, Guillem de.	Canuda, 41, 2. ^{on}
» Brossa, Jaume.	Estruch, 34, 2. ^{on}
» Brunet, Gaspar.	Diputació, 340.
» Brunet y Bellet, Joseph.	Passeig de Gracia, 27, principal.
» Bulbena, Antoni.	Abaixadors, 11, 1. ^{er}
» Bulbena, Artur.	Fontanella, 12, 1. ^{er} , 1. ^a
» Bulbena Soler, Pere.	Aragó, 333, 2. ^{on} , 2. ^a
» Buxó Ventayol, Joseph.	Clot, 50, 1. ^{er} (S. Martí de Prov. ^{ls})
» Caballer, Joan.	Passeig de Gracia, 119, 4. ^t , 1. ^a
» Cabeceràn Borràs, Joseph.	Xuclà, 25, entresol, 2. ^a
» Cabrer, Joseph.	Ronda S. Pere, 19 y 21, pral., 2. ^a
» Cabot, Joaquim.	Fernando VII, 61, botiga.
» Calvet, Pbre., Joseph.	Parroquia Sant Agustí.
» Campllonch Romeu, Isidro.	Tallers, 4, 4. ^t 2. ^a
» Camprubí, Jaume.	Portal Nou, 18, botiga.
» Canal y Febré, Joseph.	Girati, 5, 3. ^{er} , 2. ^a
» Canaleta Cuadras, Gayetà.	Lauria, 35, 2. ^{on} , 1. ^a
» Canals, Emili.	Ronda Sant Pere, 20, 1. ^{er}
» Capdevila, Joan.	Aray, 6, 4. ^t
» Capdevila, Millan.	Hospital, 62, 1. ^{er}
» Capella, Joseph.	Plassa del Teatre, 6, 2. ^{on} , 1. ^a
» Capmany, Aureli.	Rambla S. Joseph, 11, botiga.
» Cardona, Lluís.	Carme, 2, 1. ^{er} (Gracia).
» Cardona, Joan.	Sant Pau, 42, 1. ^{er}
» Cardona, Francisco.	Carme, 2, 1. ^{er} (Gracia).

Sr. Carlotta y Miró, Adolf.	Passeig de Colon, 4, entresol.
» Carol, Pere.	Rambla Canaletas, 4, principal.
» Carreras Candi, Francesch.	Ronda Sant Pere, 60, pral., 2. ^a
» Carreras Valls, Ricart.	Elisabets, 11, principal.
» Carsi y Carsi, Ignasi.	Vergara, 18 y 20, 1. ^{er} , 1. ^a
» Casades, Pelegrí.	Templaris, 3, 2. ^{on} , 1. ^a
» Casadesús Pondevila, E.	Hospital, 103, 2. ^{on}
» Casals y Duran, Joseph.	Sitges, 1, botiga.
» Casals Maristany, Ignasi.	Plaça Santa Agna, 7, botiga.
» Casanova, Ramon de	Caspe, 75, principal.
» Casarramona, Casimir.	Corts, 261, despatx.
» Casas-Carbó, Joaquim.	Diputació, 341, 2. ^{on} , 2. ^a
» Casellas y Dou, Raimond.	Girona, 74, 2. ^{on}
» Casas, Melcior.	Costa, 31 (torra S. Gervasi).
» Castanys, Ricart.	Plaça Universitat, 4 bis, 3. ^{er}
» Castellanos Sauret, Joseph.	Bruch, 131, 4. ¹
» Castellbell, Marquès de.	Plaça Santa Agna, 6.
» Castellet, Eduard.	Bilbao, 213, 2. ^{on} , 1. ^a
» Castellvell, Joan.	Bailèn, 107, 3. ^{er} , 2. ^a
» Catarineu, Ramon.	Trafalgar, 8, 1. ^{er} , 1. ^a
» Cendra, Pere.	Princesa, 17, despatx.
» Centellas, Comte de.	Baixada S. Miquel, 4, principal.
» Chassignet, Joseph.	Bailèn, 45, 2. ^{on} , 2. ^a
» Clapés Trabal, Joseph.	Diputació, 461, 1. ^{er}
» Clapés Trabal, Pere.	Rambla Catalunya, 3, botiga.
» Clos y Fàbrega, Fèlix.	Llibertat, 53 (Gracia).
» Codina, Francisco.	Cadena, 9, despatx.
» Codina Länglin, Ramon.	Sant Pau, 70, botiga.
» Colomer, Francisco.	Rambla Catalunya, 6, despatx.
» Coll, Marcellí.	Baixada Sobradiel, 1, principal.
» Coll y Gasch, Antoni.	Fusteria, 2 y 4, entresol.
» Comas, Ramon Nonat.	Avellana, 2, 2. ^{on}
» Comas, Joseph M. ^a	» » »
» Comas y Solà, Joseph.	Bruch, 17, 4. ¹ , 1. ^a
» Conill, Bonaventura.	Passeig de Gracia, 46, 1. ^{er} , 2. ^a
» Cortada, Alexandre.	Ronda Universitat, 20, botiga.
» Crespi, Joan.	Passeig de l'Industria, 55, entresol, 1. ^a
» Cuadras, Manel.	Trafalgar, 26, 1. ^{er}
» Cuchy, Joseph.	Mallorca, 322, 3. ^{er}
» Cuní y Martorell, Miquel.	Còdols, 18, 3. ^{er}
» Cunties, Jaume.	Lleó, 5, 3. ^{er} , 1. ^a

Sr. Cuspinera, Joseph.	Aribau, 39, 1. ^{er}
» Degollada, Manel.	Avinyó, 32, botiga.
» Delàs, Ferran de.	Fontanella, 4, principal.
» Domenech Montaner, Lluís.	Clarís, 63, principal, 1. ^a
» Doncel, Manel.	Concell de Cent, 297, 2. ^{on}
» Doria, Eveli.	Provença, 312, principal.
» Dotres y Mas, Salvador.	Valencia, 267, 1. ^{er} , 2. ^a
» Duran y Ventosa, Lluís.	Governador, 1, 1. ^{er}
» Duran y Ventosa, Manel.	» 1, 2. ^{on}
» Escubós, Albert.	Caspe, 9, botiga.
» Espona, Joseph.	Lauria, 36, baixos.
» Estapé Millet Grau.	Nacional, 2 y 3 (Barceloneta).
» Estrany, Martí.	Concell de Cent, 418, pral., 2. ^a
» Fabra, Pompeu.	Ronda S. Pere, 74, principal.
» Faig Gelard, Baldiri.	Vidrieria, 2, botiga.
» Falgar, Francisco.	Riera Sant Joan, 8, 4. ^t , 1. ^a
» Faura, Casimir.	Alta Sant Pere, 17, 2. ^{on}
» Feliu, Joseph.	Bruch, 45, 1. ^{er}
» Ferrer y Carrió, Ignasi.	Corts, 170-172, 2. ^{on}
» Ferrer y Portals, Enrich.	Alfons XII, 38 (Sant Gervasi).
» Ferrer y Puig, Joan.	Escudellers, 89, 2. ^{on} , 2. ^a
» Ferrer Vidal y Soler, Lluís.	Passeig de Gracia, 105.
» Ferrés y Danyans, Joan.	Plaça Sta. Agna, 1, botiga.
» Figueras, Jaume.	Trafalgar, 42, 2. ^{on} , 2. ^a
» Figueras, Joan.	Corts, 311, 2. ^{on} , 2. ^a
» Fina, Eusebi.	Templaris, 16, 1. ^{er}
» Flos y Calcat, Francisco.	S. Honorat, 9, 1. ^{er}
» Fonolleda, Jaume.	Passatge Escudellers, 7, 1. ^{er} , 2. ^a
» Font Pladevall, Gaspar.	Salvà, 40, botiga.
» Font Sagué, Norbert.	Fontanella, 15, 3. ^{er} , 1. ^a
» Font y Torné, Manel.	Pietat, 8, 1. ^{er} , 1. ^a
» Fontrodona, Francesch.	Ausies March, 35, principal.
» Fortuny, Joseph M. ^a	Portaferrixa, 1, botiga.
» Fragonals Massana, C.	Ronda Universitat, 6, 1. ^{er}
» Francolí, Joseph M. ^a	Ample, 3, 3. ^{er} , 1. ^a
» Franquesa y Gomis, J.	Nou de la Rambla, 36, 2. ^{on}
» Fuster y Domingo, Narcís.	Diputació, 446, baixos.
» Galbany Parladé, Joseph.	Rambla Catalunya, 20, 4. ^t , 2. ^a
» Galceran, Fèlix.	Ausies March, 85.
» Galilea, Manel.	Miserferrer, 2, principal, 2. ^a
» Gallardo, Antoni.	Canuda, 17, 19 y 21, principal.
» Gallardo Garriga, Alfons.	» » »

Sr. Gallissà, Antoni.	Gignàs, 39, 1. ^{er}
» Garriga, Joseph.	Rambla Catalunya, 121, 2. ^{on}
» Garriga, Ricard.	Universitat, 20, 2. ^{on} (Gracia).
» Garriga y Muntam, Lluís.	Rech Condal, 6, 1. ^{er}
» Gasch, Manel.	Méndez Núñez, 4, 2. ^{on}
» Gatiús, Just.	Plaça del Rey, 10, botiga.
» Gaza y Roselló, Alfred.	Escudellers, 75, 3. ^{er} , 2. ^a
» Gaza y Musachs, Adolf.	Escudellers, 75, 3. ^{er} , 2. ^a
» Girona, Lluís.	Ample, 2, principal.
» Girona, Manel.	Mercè, 1, principal.
» Gispert, Joaquim de.	Palau, 4, 2. ^{on} , 2. ^a
» Golferichs y Losada, M.	Corts, 111.
» Gomis, Cels.	Còdols, 24, 3. ^{er} , 2. ^a
» Grañen, Pere.	Zurbano, 3, botiga.
» Grau y Sabat, J.	Nou de la Rambla, 80, 1. ^{er}
» Grau y Sabat, Ramon.	» » » » »
» Grezner, Llorenç.	Cambis Nous, 1, botiga.
» Guarro Casas, Lluís.	Ample, 46, botiga.
» Guasch, Joaquim.	Nou Sant Francesch, 16, 2. ^{on}
» Güell Clapés, Ramon.	Rambla Catalunya, 3, botiga.
» Guerra, Andreu.	Plaça Nova (llibreria Puig).
» Homs y Oller, Emili.	Plaça Moncada, 3, 3. ^{er} , 1. ^a
» Jover, Leandre.	Portaferriça, 25, 1. ^{er}
» Leon y Luque, Frederich.	Provença, 256, principal.
» Lomba, Joseph.	Passeig de Gracia, 28.
» Llagostera, Lluís.	Ausies March, 15, principal.
» Lleó, Modest.	Santa Agna, 30 bis, 3. ^{er} , 2. ^a
» Llibre, Francisco.	Lauria, 11, 1. ^{er} , 1. ^a
» Llopis, Joan.	Clarís, 109, 1. ^{er}
» Llussà y Ferran, Carles.	Pelayo, 3, principal.
» Llussà y Ferran, Rafel.	» » »
» Llussà Isamat, Joan.	Rivera, 21, 3. ^{er} , 2. ^a
» Maluquer Nicolau, Joseph.	Jaume I, 14, principal.
» Malvehy, Carles.	Passatge Sant Benet, 11, botiga.
» Malvehy, Joseph.	» » » » »
» Martí y de Cardeñas, J. de.	Basea, 46, 1. ^{er}
» Martí y Puig, Francisco.	Plaça Santa Agna, 15, 1. ^{er}
» Martínez y Gras, Ramon.	Méndez Núñez, 4, principal.
» Marquès, Manel.	Rambla Catalunya, 8, despatx.
» Mas, Domingo.	Alta Sant Pere, 49, 4. ^t
» Mas y Domenech, Pbre., J.	Plaça dels Angels, 3.
» Mas y Lletjós, M., Pbre.	Parroq. Sta. Madrona (la vella).

Sr. Mascaró, Pere.	Passatge Relloige, 1, entresol, 2. ^a
» Massó, Antoni.	Clarís, 15, principal, 2. ^a
» Massó Llorens, Manel.	» » » »
» Massó Torrents, Jaume.	Passeig de Gracia, 55, 1. ^{er}
» Masferrer, Joseph.	Basses de S. Pere, 12.
» Masoliver e Ibarra, Narcís.	Sadurní, 13, interior.
» Maspons, Rafel.	Trafalgar, 8, 2. ^{on} , 2. ^a
» Maspons y Anglasell, A.	Bonsuccés, 13, 1. ^{er}
» Maspons y Anglasell, F.	» » »
» Maspons y Anglasell, M.	» » »
» Maspons y Camarasa, J.	Nou Sant Francesch, 27, 2. ^{on} , 1. ^a
» Mateu, Joan.	Bailèn, 57, 2. ^{on}
» Maurer, Carles.	Escudellers, 62, 1. ^{er}
» Mentrut, August.	Rambla Catalunya, 18, entresol.
» Mercader, Arnald.	Lauria, 44, 2. ^{on} , 1. ^a
» Millet, Lluís.	Comerç, 13, entresol.
» Millet, Pere A.	Balmes, 13, entresol.
» Millet y Estapé, Tomàs.	Comerç, 41, entresol, 1. ^a
» Millet y Pagès, Joan.	Trafalgar, 42 bis, principal.
» Millet Vila, F.	Passeig Aduana, 23, entresol, 2. ^a
» Miquel y Planas, Ramon.	Rambla Sta. Mònica, 21, botiga.
» Miret Sans, J.	Ataulfo, 12, 1. ^{er}
» Mitjans, Ursí.	Fernando VII, 4, botiga.
» Mitjans y Murlans, B.	Corts, 249, 1. ^{er} , 1. ^a
» Molins, Carles de.	Serra, 16, principal.
» Muntanyola y Carné, Pere.	Balmes, 16, principal.
» Nadal, Joan.	Ample, 35, 2. ^{on}
» Nadal, Manel.	Condal, 3, 2. ^{on}
» Nadal y Lucena, Anton.	Diputació, 415, 2. ^{on} , 1. ^a
» Nicolau, Joseph Antoni.	Nou Sant Francesch, 13, 2. ^{on}
» Noguera, Fèlix.	Moncada, 16, 1. ^{er}
» Nogués, Joan B.	Pom d'Or, 7, 2. ^{on}
» Nogués, Francisco.	Pom d'Or, 7, 2. ^{on}
» Olalde y de Satrústegui, F. de.	Pelayo, 6 bis, principal.
» Oliveda y Llopart, Alfons.	Diagonal, 74.
» Olivar, Antoni.	Portaferriassa, 13, 3. ^{er}
» Pagès, Victorià.	(Masnou).
» Pagès y Puig, Joseph.	Font de S. Miquel, 8, 2. ^o
» Pagès y Rueda, Pere.	Aroles, 5, entresol.
» Palau, Pere.	Ronda S. Pau, 47, botiga.
» Par, Alfons.	Canuda, 26, principal.

Sr. Par y Tusquets, Joan.	Canuda, 26, 2. ^{on} , 2. ^a
» Pascó, Joseph.	Passatge Permanyer, 4.
» Pedrerol, Joseph.	Plaça Urquinaona, 9, 3. ^{er} , 2. ^a
» Perdigo, Manel.	Trafalgar, 26, despatx.
» Pérez y Capdevila, Enrich.	Bruch, 33, 2. ^{on} , 2. ^a
» Permanyer, Joan J.	Canuda, 41, 1. ^{er} , 1. ^a
» Permanyer, Ricart.	Portaferriça, 30, 1. ^{er}
» Perpinyà, Joan.	Passeig Aduana, 1, entresol, 1. ^a
» Picó Campamar, Ramon.	Còdols, 16, principal, 2. ^a
» Piera, Joseph.	Plaça Tetuan, 43, 1. ^{er}
» Pijoan y Serres, Joan.	Escudellers, 6, principal.
» Pin y Soler, Emili.	Passeig de Gràcia, 64, 4. ^t
» Plaja y Serra, Claudi.	Rambla Sta. Mònica, 2, 1. ^{er} , 1. ^a
» Planas y Font, Claudi.	Nova S. Francesch, 31, 1. ^{er}
» Prats y Fàbregas, Francesch	Provença, 59, farmacia.
» Prim, Antoni.	Corts, 374, entresol, 1. ^a
» Prunell Torrents, Tomàs.	Pi, 12, botiga.
» Pons, Alexandre M. ^a	Passeig de Gràcia, 2, 1. ^{er}
» Pons y Massaveu, Joan.	Carders, 49, botiga.
» Pons Tusquets, Joseph Ll.	Ronda Universitat, 22, 1. ^{er}
» Pons, Juli.	Moncada, 27, principal.
» Porcar y Tió, Manel.	Dormitori S. Francesch, 9, botiga.
» Puig de Abaria, Joan.	Còrcega, 195 (torra).
» Puig y Cadafalch, Joseph.	Corts, 230, 3. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Font, Ramon.	Plaça de Catalunya, 2, 1. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Puig, Rafel.	Valencia, 255, principal.
» Puig y Sais, Hermenegild.	Bilbao, 203, 1. ^{er} , 2. ^a
» Pujol y Colom, Joseph.	Llibreteria, 3, botiga.
» Pujol y Rubió, Joseph.	Fernando VII, 57, 1. ^{er}
» Queraltó, Ramon.	Sant Ramon del Call, 11, botiga.
» Quintana, Eudalt.	Clarís, 50, 4. ^t , 1. ^a
» Raventós, Antoni.	Banys Vells, 5, 1. ^{er}
» Ribas y Domenech, Joan.	Passatge del Crèdit, 4, entresol.
» Ribas, Bonaventura, Pbre.	Portal de l'Angel, 14, 4. ^t , 2. ^a
» Ribas y Parés, Antoni.	Tapiolas, 12, 2. ^{on}
» Riera, Emili.	Passeig de Sant Joan, 166, 1. ^{er}
» Riera y Bertran, Joaquim.	Corts, 317, 2. ^{on} , 1. ^a
» Rigalt, Pbre., Tomàs.	Miserferrer, 2, principal, 1. ^a
» Ripoll Fortuño, Francisco.	Ronda Sant Pere, 30, 1. ^{er} , 2. ^a
» Robert y Duran, Ventura.	Rambla Catalunya, 33, entresol.
» Robreño, Romà.	Rambla Estudis, 4, 3. ^{er} , 1. ^a
» Roca, Joseph M. ^a	Pelayo, 58, principal, 1. ^a

Sr. Rocafort Samsó, Ceferí.	Carme, 10, 2. ^{on}
» Rodon, Francisco.	Ronda S. Antoni, 90, 3. ^{er} , 2. ^a
» Rodríguez de Alcàntara, Melcior.	Trafalgar, 9, 1. ^{er} , 1. ^a
» Rogent Pedrosa, Joseph.	Corts, 243, 1. ^{er}
» Roig y Punyed, Jaume.	Balmes, 127, 1. ^{er}
» Roig y Punyed, Joseph.	Rosselló, 152, principal.
» Roig y Baixeras, Joseph.	Escudellers, 77 y 79, 2. ^{on} , 2. ^a
» Romaní y Guerra, Amador.	Provença, 310, 2. ^{on} , 2. ^a
» Romaní, Antoni M. ^a	Cegos Boqueria, 2, botiga.
» Romaní y Serra, Domingo.	S. Raymond, 3, botiga (Barcel ^a .)
» Rosals, Joan.	Portaferrixa, 30, botiga.
» Rubio de Laserna, Joan.	Rambla de Santa Mònica, 4, 2. ^{on}
» Rubió y Lluch, Antoni.	Clarís, 9, 3. ^{er} , 1. ^a
» Rus, Ferran.	Espalter, 10, botiga.
» Rusiñol, Santiago.	Corts, 300.
» Sagarra, Ferran de.	Mercaders, 33, 1. ^{er}
» Sagnier Villavechia, L.	Clarís, 7, 1. ^{er}
» Sala Ardiz, Joseph.	Bruch, 33, principal.
» Sala Ricart, Joan.	Banys Nous, 9, 2. ^{on}
» Sampere y Labròs, Victor.	Mendizàbal, 15, principal, 1. ^a
» Saüllehy Girona, Carles.	Plaça Sta. Agna, 2 y 3, principal.
» Samsó, Joseph.	Corts, 379, entresol.
» Schilling y Monfort. E.	Fernando VII, 23, botiga.
» Serra, Rossendo.	Passeig de l'Aduana, 1, 2. ^{on} , 1. ^a
» Serradell Planella, Baltasar.	Sant Pau, 73, 1. ^{er}
» Solà, Felip.	Hospital, 49, 2. ^a
» Solà, Victorià.	Passeig de Gracia, 46, 2. ^{on}
» Soldevila, Joan.	Dou, 4, botiga.
» Soler y Santaló, Juli.	Dormitori S. Francesch, 9, 2. ^{on} , 1.
» Soler y Palet, Joseph.	Concell de Cent, 399, 1. ^{er}
» Soler Vilavella, Ramon.	Vergara, 8, principal.
» Soler y Escofet, Ignasi.	Lleona, 6, 2. ^{on}
» Sturzenegger, Jaume.	Trafalgar, 19, 3. ^{er} , 2. ^a
» Suàrez Brabo, Francisco.	Biblioteca de l'Universitat.
» Suarí, Pere M. ^a	Plateria, 21, botiga.
» Sunyol y Gasòliba, Esteve.	Bruch, 42, 2. ^{on} , 1. ^a
» Tapis Martí, Ramon.	Plaça Tetuan, 41, principal.
» Tarré y Tarré, Emili.	Sobradíel, 4, 1. ^{er}
» Taxonera, Florenci.	Vidre, 10, entresol, 2. ^a
» Teixidor, Joan.	Baixa Sant Pere, 10, botiga.
» Tell Lafont, Guillem A.	Carme, 14, 1. ^{er}

Sr. Thomàs, Joseph.	Mallorca, 175.
» Tobella, Francisco X.	Princesa, 11, 3. ^{er}
» Tolrà Sansa, Joaquim.	S. Olaguer, 10.
» Torras, Cèsar August.	Caspe, 42, 1. ^{er}
» Torras Buxeda, C. Albert.	» » »
» Torras Buxeda, Joseph M. ^a	» » »
» Torras y Vidal, Joaquim.	Plaça de Catalunya, 16, 1. ^{er}
» Torrella Sagrera, Antoni.	Ronda de Sant Pere, 25, 3. ^{er}
» Torres Reyetó, Jacinte.	Rambla del Centre, 34, entresol, dreta.
» Torroella, Joseph.	Rambla de les Flors, 37, pral.
» Trias, Joseph A. de.	Méndez Núñez, 14, principal.
» Tusquets, Joan A.	Mercaders, 24, 1. ^{er}
» Ubach y Vinyeta, F.	Mercaders, 32, 4. ^t , 2. ^a
» Urgellés y Depares, Manel.	Corts, 344 y 346, 3. ^{er} , 2. ^a
» Uriach, Francisco.	Moncada, 20.
» Vacarisas, Joan.	Lladó, 9, 3. ^{er}
» Valentí Vivó, Ignasi.	Petritxol, 8, 1. ^{er}
» Valeri Pupurull, Arthur.	Tamarit, 81, principal.
» Valls, Camil.	Santa Agna, 30 bis, botiga.
» Valls, Lluís.	Nou de la Rambla, 68, principal.
» Valls, Joan.	Nou de la Rambla, 68, pral.
» Valls Rubies, Joan.	Ausies March, 2, 2. ^{on}
» Vaudrey y Oscanyau, Eu- geni de.	Lauria, 33, 4. ^t
» Ventalló, Pere Anton.	Ronda de Sant Pere, 72, 2. ^{on} , 1. ^a
» Verdaguer, Alvar.	Rambla del Mig, 5, botiga.
» Verdaguer Callís, Narcís.	Montesión, 3 bis, 1. ^{er}
» Vidal, Lluís Marià.	Diputació, 382, 1. ^{er}
» Vidal y Martí, Joan.	Muntaner, 42, principal.
» Vidal de Valenciano, E.	Balmes, 24, 3. ^{er} , 1. ^a
» Vidiella, Francisco.	Unió, 4, 2. ^{on}
» Vilar y Cortadellas, Jaume.	Cambis Vells, 1, 2. ^{on} , 1. ^a
» Vilaregut, Salvador.	Plaça Catalunya, 13, 2. ^{on}
» Villard, Ferdinand.	Bailèn, 59, 4. ^t , 1. ^a
» Vintró, Juli.	Hospital, 24, entresol.
» Vintró Casallachs, Sebastià.	Corts, 356, botiga.
» Viñas y Campañà, Jaume.	Pelayo, 32, 1. ^{er}
» Vives de Ferrater, J. M. ^a	Plaça de Catalunya, 6, 1. ^{er}

SOCIS DELEGATS

CATALUNYA

D. Joseph A. Montardit	Ager.
» Joan Andreu.	Alcover.
» Joan Gatell Folch	Altafulla.
» Joseph Altisent y Feliu.	Anglesola.
» Joseph Pasqual Vilà	Arbucies.
» Francisco de P. Calbetó.	Arenys de Mar.
» Ramon Puig	Artés.
» Agustí Salvans.	Badalona.
» Ramon Gramunt y Juer.	Balaguer.
» Pere Alsius	Banyoles.
» Julià Bohigas Canadell.	»
» Piu Sedó.	Bellmunt.
» Toribi Capell y Pujol, Pbre	Bellpuig.
» Francisco Teigell Peiró.	Benisanet.
» Joseph Minones, Pbre.	Berga.
» Manel Pla	»
» Ramon Pujol y Thomàs	»
» Joaquim Serra.	»
» Joseph Alemany y Borràs	Blanes.
» Joseph Guardia, Pbre.	Boix.
» Celestí Aguilar y Manyosa.	Breda.
» Llorens Amat	Cabrils.
» Pere Argemí	Caldes de Montbuy.
» Eduard Xalabarder	»
» Manel Cardelús	Calella.
» Emili Genís.	»
» Albert Giol	»
» Dionís Tió	»
» Eudalt Jolis y Oliver, Pbre.	Campdevàrol.
» Sever Barnadas	Camprodon.
» Claudi Omar y Barrera.	Canet de Mar.
» Mariano Serra.	»
» Tomàs Balbey	Cardedeu.
» Joseph Mas, Pbre.	Cardona.
» Pere Vergés y Vernis.	Castellar del Vallès.
» Antoni Añon	Cherta.
» Joseph Barnils.	Centelles.
» Fost de Dalmases y de Massot	Cervera.
» Jaume Casas y Pallerols.	Cornellà.

D. Joaquim Ferrandiz	Cornudella.
» Joseph M. Pamies	»
» Ramon Dalmau Prats	Espluga de Francolí.
» Joseph Barceló Llobet	Falset.
» Romuald Alfaràs	Figueres.
» Joseph Berga y Boada	»
» Salvador Bosch y Roig	»
» Miquel Galter	»
» Felip Llonch Broch	»
» Joseph Monsalvatge y Fossas	»
» Felip Pichot Gironés	»
» Esteve Trayter	»
» Pere Vives	»
» Osvald Basseda	Garcia.
» Martí Borrell	Granolièrs.
» Antoni Casellas y Ausich, Pbre.	»
» Pere Maspons	»
» Denis Puig	»
» Joan Vidal y Jumbert	»
» Joaquim Botet y Sisó	Girona.
» Jaume Castellbell	»
» Joaquim Franquesa	»
» Joseph Franquet y Serra	»
» Joseph Gelabert, Pbre.	»
» Joaquim Mas	»
» Xavier Monsalvatge Iglesias	»
» Joan Bta. Torroella	»
» Joseph Puiggalí	Guissona.
» Modest Vidal, Pbre.	»
» Francisco Comerma	Horta.
» Joan Bas y Jordi	Igualada.
» Domingo Vinyals	»
» Joan Sitjar Bulsegura	La Bisbal.
» Joseph Lloveras Pasqual	La Garriga.
» Joseph de Rosselló	»
» Pau J. Guixà y Oller	La Llacuna.
» Pere Giné y Ricart	Les Borjes Blanques.
» Joan B. Sansano y Brusca	La Roca del Vallès.
» Valeri Serra y Boldú	Linyola
» Pere Vayreda y Olivar	Lladó.
» Joseph Rovira y Costa, Pbre.	Llanàs.
» Agustí Gifre	Llansà.

D. Angel Garriga, Pbre.	Llerona.
» Ricart M. ^a Canalda.	Lleida.
» Domingo Lamolla; R. ¹ P.	»
» Frederich Renyé.	»
» Ignasi Simon Puntí.	»
» Ramon Soldevila Claver.	»
» Emili Martínez.	Lloret de Mar.
» Joan Esquena.	Malgrat.
» Ramon Vivó.	»
» Lluís Coll y Espadaler.	Manlleu.
» Joseph Pujol Bassols.	»
» Baldiri Solà.	»
» Domingo Torrent.	»
» Francisco Alemany.	»
» Salvador Balaguer y Enrich.	Manresa.
» Francisco M. ^a Capella.	»
» Olaguer Miró.	»
» Leonci Soler.	»
» Eduard Cuscó Escayola, Pbre.	Marmellà.
» Salvador Bové, Pbre.	Martorell.
» Grau Coll.	Masnou.
» Tomás Delclòs y Romany.	Massanet de Cabrenys.
» Joaquim Olivet y Borrelló.	» »
» Joseph M. ^a Pellicer Pagès.	Mataró.
» Terenci Thos y Codina.	»
» Joseph Cazes y Carbonell.	Molins de Rey.
» Ricart Ginabreda Riera.	» »
» Vicens Plantada Fonolleda.	Mollet del Vallès.
» Joseph Vilar y Coll.	Montclar de Berga.
» Baldomero Perramon.	Montesquiu.
» Joseph Ignasi Ursul.	Monistrol de Montserrat.
» Rossendo Llosas, Pbre.	» »
» Joseph Canangla y Fontanillas.	Montblanch.
» Vicente de Pedro.	Montroig.
» Joseph Condó Sambeat, Pbre.	Moró.
» Alfons Vila y Costa.	Oix.
» Ricart Tobella.	Olesa de Montserrat.
» Joseph Berga.	Olot.
» Ramon Bolós.	»
» Joseph Maria Garganta.	»
» Vicens Jutclà.	»
» Francisco Montsalvatge.	»

D. Joan Rexach Aubert.	Olot.
» Joseph Saderra Mata.	»
» Marian Vayreda	»
» Eduard de Linares	Palafrugell.
» Francisco Soler, Pbre.	Palautordera.
Dr. Onofre M. ^a Biada y Viada	Papiol.
D. Antoni Boldú Ricart.	Penelles.
» Francisco Forns de Oliver.	Pineda.
» Anton Ros	»
» Pere Sagués, Pbre.	»
» Lluís Casellas.	Pons.
» Pere Marés y Oriol.	Port-Bou.
» Francisco Llauredó y Muntané.	Prades.
» Joan Cirera	Prat de Llobregat.
» Joseph Monés	» » »
» Ramon Roigé y Badia.	» » »
» Manel Piniella.	Prats de Lluçanès.
» Joseph Valls, Pbre.	» » »
» Joseph M. ^a Martí	Puigcerdà.
» Pau Font de Rubinat.	Reus.
» Tomàs Jordi.	»
» Anton Marca.	»
» Anton Serra.	»
» Vicens Vieites P. de Andrade.	»
» Francisco Graells Bofill	Ripoll.
» Ramiro Mirapeix Pagès	»
» Tomàs Raguer.	»
» Jaume Salvans Riera	»
» Joan B. Buxó	Ripollet.
» Angel Galofre	Rodonyà.
» Pau Teixidor	»
» Francisco de Paula Bedós.	Sabadell.
» Tomàs Bosch	»
» Manel Ribot y Serra.	»
» Francisco Sala y Duran.	Sampedor.
» Anton Vila, Pbre.	»
» Antoni Mas.	Sant Boy de Lluçanès.
» Miquel Draper.	Sant Celoni.
» Jaume Julià.	S. Esteve Sasrovires.
» Sebastià Andreu	Sant Feliu de Guíxols.
» Agustí Casas.	» » »
» Joan Casas	» » »

D. Rafel Patxot	Sant Feliu de Guíxols.
» Octavi Viader	» » »
» Jaume Vidal	» » »
» Antoni Monés	Sant Feliu de Llobregat.
» Narcís Poudevila	Sant Hilari Sacalm.
» Joseph Comamala	S. Joan de les Abadesses.
» Joan Perich y Valls	Sant Joan Despí.
» Llorenç Pintó	S. Llorenç dels Murunys.
» Joseph Adroher	Sant Pol de Mar.
» Bonaventura Gombau	» » »
» Anton Mir	S. Sadurní de Noya.
» Joseph Comas	S. Vicens de Llevaneres.
» Manel Aragó	Santa Coloma de Farnès.
» Joaquim Torrent y Martí	» » »
» Esteve Puig, Pbre.	Santa Coloma de Queralt.
» Joan Segura, Pbre.	» » »
» Joan de Porcioles	» » »
» Joseph Planas Sadurní, Pbre.	Santa Maria de Barberà.
» Pere Esparó y Sitges	Santa Maria de l'Estany.
» Ramon Llumà, Pbre.	Santa Maria de Miralles.
» Joan de Noguera Olivas	Segaró.
» Ramón Anglerill, Pbre.	Serrateix.
» Francisco Pallerola	Sèu d'Urgell.
» Marian Vidal y Deó	» »
» Lluís de Dalmau y de Queralt	Sitges.
» Joaquim Casas Subirana	Solsona.
» Joan Corominas Puig-Arnau y Montanya	»
» Joan Sabat	»
» Vicens Bosch, Pbre	Talarn.
» Joan Sedó, Pbre	Tamarit.
» Angel del Arco y Molinero.	Tarragona.
» Agustí M. ^a Gibert.	»
» Sadurní Ginesta Salas	»
» Simon Gramunt y Juer.	»
» Emili Morera	»
» Joan Ruiz Porta	»
» Joan Torra, Pbre.	»
» Pau del Clos y Dols	»
» Francesch Carbó	»
» Baldomero Baró	»
» Pere Lloret	»

D. Joseph M. ^a Ricomà	Tarragona.
» Joan Cadevall	Tarrassa.
» Angel Sallent y Gotés.	»
» Domingo Palet y Barba.	»
» Joaquim Vancells y Vieta	»
» Joseph Ventalló y Vintro	»
» Ramon Nicolau, Pbre	Tàrrega.
» Ramon Tàsias Bosch.	»
» Jascinte Barrera y Arenas	Teyà.
» Anton Borràs	Tivisa.
» Fabià Aguadé y Serra	»
» Agustí Navinés	Tordera.
» Isidro Quintana	»
» Albert de Quintana	Torroella de Montgrí.
» Manel Murtra	» »
» Anton Capell de Boneu.	Torroja.
» Miquel Bau y Isern	Tortosa.
» Ramon O'Callagan, Pbre.	»
» Anton Kies.	»
» Francisco Mestre.	»
» Agustí Monner.	»
» Frederich Pastor y Lluís	»
» Ignasi Melé Farré	Tossa.
» Jaume Lafarga	Tremp.
» Tomàs Mir Carreño.	»
» Francisco Ramon Monrós.	»
» Joseph Prats, Pbre.	»
» Francesch Capdevila, Pbre.	Vallbona de les Monges.
» Francisco Martí.	Vallfogona de Riucorp.
» Pau Pradell de la Serra.	Vallgorguina.
» Hermenegild Roca.	Valls.
» Joseph Belau.	Vendrell.
» Jaume Ramon.	»
» Jaume Serra y Iglesias	»
» Jaume Collell, Pbre	Vich.
» Martí Genís.	»
» Joseph Gudiol, Pbre.	»
» Lluís B. Nadal.	»
» Miquel Pagès Camps	»
» Ant ni Portoles.	Viella.
» Isiaro Romeu	»
» Lluís Alvarez.	Vilafranca del Panadès.

D. Joseph M. ^a de Fàbregues . . .	Vilafranca del Panadès.
» Manuel Esther.	Vilanova y Geltrú.
» Teodor Creus	» »
» Joan Oliva y Milà	» »
» Emili Castejon	Vilanova de Meyà.
» Jaume Arús y Font	Vilassar de Mar.
» Joan Cisa Permanyer	»
» Manel de Chia.	»
» Francisco Sanglàs	»
» Joseph Piferrer Pintó	Vilassar (S. Genís).

REGIONS ESPANYOLES

D. Antoni Cremades y Bernal . .	Alicant.
» Valeriano S. de Casas Cuenca .	Almeria.
» Pere Valls Torroella	Baracaldo (Bilbao).
» Conrad Castellví	Barbastro.
» Eduard de Toda	Bilbao.
» Joseph Cardona.	Ciudadela de Menorca.
» Francesch J. de Despujol y de Chaves.	» »
» Antoni Tudury Moll.	» »
» Antoni Aguilar y Cano.	Estepa.
» Andreu A. Comerma.	Ferrol.
» Joaquim de Moner	Fonz (Ribagorza).
» Sinibald Gutiérrez y de Mas . .	Gandia.
» Francesch Hernández Sanz . . .	Mahó.
» Joan P. Criado Domínguez . . .	Madrid.
» Jesús Pando y Valle	»
» Lluís Soler y Casajoana.	»
» Antoni Vives Escudero.	»
» Joseph de Guzman de Padilla. .	Málaga
» Joseph de Medinilla y de Viver.	»
» Pere d'Alcàntara Borràs. . . .	Palma de Mallorca
» Bartomeu Ferrà y Perelló. . . .	» »
» Tomàs Forteza.	» »
» Gabriel Llabrés.	» »
» Bartomeu Muntaner.	» »
» Antoni Noguera	» »
» Miquel S. Oliver	» »
» Jeroni Rius y Salvà	» »
» Pere d'Alcàntara Penya.	» »
» J. Lluís Pons	» »

D. Joseph de Ibarra	Palma de Mallorca.
» Antoni M. ^a Alcover, Pbre.	» »
» Hermili d'Olòriz	Pamplona.
» Joseph M. Pereda.	Polanco.
» Antoni Chabret	Sagunto.
» Antoni Cabrera de las Casas	Santa Creu de las Palmas.
» Lluís de Martorell.	Sta. Isabel (Fernando Poo)
» Joseph Rodas	Segovia.
» Joan Bordas	Sevilla.
» Joaquim Hazañas y la Rua	»
» Eustasi Oñós Forcada	»
» Joaquim Carpi.	Tamarite.
» Teodor Llorente	Valencia.
» Frederich Boraibar	Vitoria.
» Santiago de Guardiola	»
» Mariano Paño y de Ruata.	Zaragoza.
» Honorat de Saleta.	»

ESTRANGER

D. Anton Adami	Alguer (Cerdanya).
» Esteve Bolasco.	» »
» Joseph Frank	» »
» Miquel Pretti Bruno.	» »
» Miquel Ugo.	» »
» Joan Vitteli Simon.	» »
» Esteve Caseponce, R. ^{et} Rector.	Arles del Tech (França).
» Demetrius Cambouroglós.	Atenes.
» Espiridió P. Lambrós	»
» Nicolaos G. Politis	»
» Felip Bursberger	Avers.
» Alexandre Vezian.	Besançon.
» Antoni M. ^a Gòmez Restrepo	Bogotà (Colòmbia).
» Carles E. Fay.	Boston (E. U.)
» Joaquim Torroja	» »
» Armand Lambelet	Bradford (Inglaterra).
» Henry Stamm.	» »
» Antoni de P. Aleu.	Buenos Aires.
» Pere Figueras	»
» Eduard Harlé	Burdeus.
» Enrich Sanjust.	Cagliari (Italia).
» Joseph Nicotra Randazzo	Catania (Sicília).
» Joan Basco Garrober	Cerbère (França).

D. Francisco Chomel	Chève (Suïça).
» Joan Fastenrath	Colonia (Alemanya).
Sr. Comte de Saint-Saud	Dordogne (França).
D. Miquel Torroella	Fitó (França-Pireneus).
» Joseph Lleó Pagano	Florença.
» Pio Rajna	»
» Felice Bosazza	Gènova (Itàlia).
» Alfons Sabadell Ferrando	Gembloux (Bèlgica).
» Alexandre Diel	Ginebra (Suïça).
» L. Hastlè	Grument (Baden).
» Alfred Morel-Fatio	Lemoire.
» Francisco Pla y Gasch	Les Escaldes (Andorra).
» F. J. Teixeira Bastos	Lisboa.
» Teofil Braga	»
» J. de Silva	»
» Victorià Codina Llanglin	Londres.
» Frederich Wulff	Lund (Suecia).
» Enrich Fortquet	Lux.
» Enrich Lafount	»
» Lleó Rérolle	Lyon.
» Lluís Rérolle	»
» Joan Gandulla Luque	Manila.
» Juli Vidal y Montaner	»
» Enrich Torres	»
» Victor Lietaud	Marsella.
» P. E. Guarnerio	Milan.
» Joseph M. ^a Oribe	Montevideo.
» Victor Aragon	Montpeller.
» Domingo Jaccarino	Nàpols.
» A. Cros	Narbonne.
» Felip G. Cusachs	Nova York.
» Artur Cuyàs	»
» Guillem d'Areny	Ordino (Andorra).
» Carles Batsch	Osteim-Rhongebirge (Alemanya).
» Claudi Anselme Barrau	París.
» Demetrius Bikelas	»
» E. Contamine de Latour	»
» Joseph Cusachs	»
» Carles Gibert	»
» Pau Guim Riu	»
» E. A. Martel	»

D. Lluís Pireste.	París.
» Ferran Prudent.	»
» Jörgen de Reedtz.	»
» Lluís Form.	Pforzeim (Alemanya).
» Fritz Kunz.	» »
» Pere Vidal	Perpinyà.
» August Macheiro Diaz y Guime- raes.	Porto (Portugal)
» Joaquim Teixeira de Macedo.	» »
» Joseph Trajano Mera.	Quito (Ecuador).
» Otto Denk	Ratisbone (Bayern).
» Emilio de Barros.	Rio Janeiro.
» Antoni Fabrés.	Roma.
» Enrich Serra.	»
» Frederich Halbherr.	Rovereto (Tirol).
» Epaminondas Stamatindes.	Samos (Turquia asiàtica).
» Joan C. Cebrian	St. Francisco de California.
» Eusebi Molera.	» » »
» Albert Daval.	Saint-Germain Llubron.
» Otoniel Pacheco	San José (Costa Rica).
» Domingo Rivas	» » »
» Pere Baró	S. Julià de Loria (Andorra)
» Cleon Rangabe.	Sant Petersburg.
» Francisco Pozo.	San Salvador (Amèrica C.)
» Albert Salsas	Thuir (França).
» F. Garrigon	Toulouse.
» Joseph Lluch de Diaz.	»
» Ludovic Fontan de Negrin	»
» Lleonard Ricciardi	Turin.
» Eduard Millàs, Pbre.	Valparaíso.
» Constantí Christomanos.	Viena.
Sr. Comte de Lubavoski.	Viezma (Russia).

SECCIÓ OFICIAL

SOCIS ENTRATS DURANT EL QUART TRIMESTRE DE 1901

SOCIS RESIDENTS

Jaume Figueras y Sagué. — Joan Figueras Sagué. — Salvador Vilaregut Martí. — Joseph Pujol Rubió. — Narcís Fuster Domingo. — Eugeni Vandrey. — Andreu Guerra. — Joseph Maluquer Nicolau. — Joan Valls. — Pelegrí Casades Gramatxes.

SOCIS DELEGATS

Ludovic Fontan de Negrin, a Tolosa. — Isidro Romeu, a Viella. — Tomàs Delclòs, a Massanet de Cabrenys. — Joan Bta. Torroella, a Girona. — Francesch Alemany, a Manlleu. — Joaquim Olivet, a Massanet de Cabrenys. — Rvnd. P. Esteve Caseponce, Arlés-sur-Tech (França).

DONATIUS PERA LA BIBLIOTECA

Bulletin Catalan. Burdeus.

De la «Academia de Buenas Letras», de Barcelona: volum VI de ses *Memorias*.

De la «Academia Mariana», de Lleida: *El cortesano de María*.

De D. Bonaventura Conyll: *Poesies*, per D. Joseph M.ª Coll y Rodés.

De D. Aureli Campmany: cançons populars *Francisca*, *La flor de Vila-Bertran*, *Cant dels aucells*, *Blancaflor* y *Lo Comte Arnau*.

D. M. Eugeni Frutat: *Le massif du Canigo*, pel donador.

De la «Academia Bibliográfica Mariana», de Lleida: *La Asunción de la Santísima Virgen*.

De l'Ajuntament de Barcelona: IXe volum del *Manual de novells ardits*.

De D. Lluís M.ª Cabello: *La Catedral de Ciudad Rodrigo*, follet.

De D. Emili Tarre: *Antiquités*, roman.

De D. Angel del Arco: *Laureles*, poesies, pel donador.

De la «Academia de Buenas Letras de Barcelona»: *Curial e Guel-fa*, novela del sigle XV. publicada per D. Antoni Rubió y Lluch.

De D. Isidro Torres: *Aforismes y Proverbis*, per D. Antoni Bul-bena; *Diccionari de Barbrismes*, per D. A. Careta y Vidal, y uns *Goigs de Sant Jordi*, lletra de D. Arthur Masriera.

De la «Société Archéologique du Midi de la France»: el volum de ses *Memorias* de l'any passat.

CRÓNICA DEL CENTRE

DESEMBRE DE 1901

SESSIÓ OFICIAL

JUNTA GENERAL ORDINARIA.—El dilluns dia 23 va celebrar-se Junta General ordinària presidida pel Vocal de la Directiva mossèn Norbert Font y Sagué. El Tresorer donà compte de la situació econòmica, que, ab tot y no esser molt satisfactoria, és de creure que millorarà.

Seguidament se procedí a la renovació de càrrechs que regla-

mentariament vagaven. Foren elegits: Vice-president, D. Rossendo Serra; Secretari, D. Alfons Par; y Vocals, D. Cristòfol Fragnals, D. Juli Soler y D. Isidro Campllonch.

Després prengué la paraula'l Sr. Serra, el que recordà que pel Novembre passat varen cumplir vinticinch anys de la fundació de l'«Associació Catalanista d'Excursions Científicas», primera societat excursionista de Catalunya; en commemoració de lo qual el CENTRE ha pres l'acord de celebrar diferents actes.

El Sr. Serra donà concís compte dels projectes que hi ha pera celebrar aquella data, que són els següents:

Exposició de tots els treballs publicats per les societats excursionistes catalanes. (fulles arqueològiques y geogràfiques, fotogràfiques, folletos, butlletins, etc.).

Lectura de monografies sobre l'excursionisme en sos diferents aspectes: Arqueològich, històrich, folk-lòrich, literari, artístich, mèdich, etc.; monografies que estan encomanades a diferents persones enteses en les respectives materies.

Sessió necrològica, a la memoria del distingit excursionista D. Francisco de S. Maspons y Labrós.

Sessió de música popular catalana.

Varies sessions ab projeccions lluminoses, entre elles una referent a l'eclips total de sol, observat a Elche l'any darrer.

Una excursió, probablement a Montserrat.

Aquests actes començaran a realisar-se pel vinent mes de Janer.

Un cop el Sr. Serra hagué acabat les seves interessants explicacions, mossèn Font y Sagué pronuncià adequades frases donant per acabada la sessió.

CONFERENCIES Y LECTURES

L'il·lustrat vicari general de la Diòcesis de Mallorca doctor D. Antoni M.ª Alcover, després d'haver exposat a l'Ateneu Barcelonès la seva idea sobre la formació del Diccionari de la Llengua Catalana, el dia 5 va donar una interessantíssima conferencia en el nostre CENTRE, del que espera veure-s ajudat pera portar a feliç terme l'obra començada.

Tenint en compte'l càracter de la societat, el tema escullit per mossèn Alcover va esser la ressenya de les seves excursions filològiques ab motiu del Diccionari, ab la que va conseguir dos objectes: el de fer passar als concurrents una estona deliciosa ab la narració pintoresca dels seus viatges, y el de continuar la propaganda en pro de la seva idea, tant ben exposada a l'Ateneu.

La majoria dels territoris catalans, tant els que pertanyen a la República francesa com els que estan tancats dintre lo que forma l'actual Estat espanyol, els ha recorregut mossèn Alcover ab l'intent de recullir materials pera la gran obra que ab la cooperació d'importants elements pensa realisar. Les qualitats del conferenciant, narrador pintoresch y entusiasta, ens estalvien de fer l'elogi del seu treball, ple d'anècdotes curioses, explicades ab una naturalitat exquisida.

Ab tot y preocupar-lo actualment l'idea de la formació del

Diccionari, va dedicar una bona part de la seva conferència a les impressions rebudes durant les seves excursions al visitar els monuments que va deixar a la nostra terra l'art romànic, sobre'l que té'l propòsit d'escriure una obra. També va manifestar el de fer una gramàtica de la nostra llengua.

La presentació de mossèn Alcover als socis del CENTRE EXCURSIONISTA va fer-la'l nostre president, en Ramon Picó, qui, ab la justesa d'apreciació y la correcció y fermesa de llenguatge que li son naturals, va posar de manifest els llaços de germanor que uneixen Mallorca y Catalunya, recordant els fets històrichs relacionats ab dita germanor. «Si de Catalunya—va dir—va sortir el Rey en Jaume pera anar a deslliurar Mallorca, de Mallorca'ns va venir el patriarca de les lletres catalanes, el venerable Marian Aguiló, de la mateixa manera que'n ve ara mossèn Alcover pera propagar l'idea de formar el nostre Diccionari.»

Tant el Sr. Picó y Campamar com mossèn Antoni M.ª Alcover varen esser interromputs diferents vegades pels entusiàstichs aplaudiments de la nombrosa y distingida concurrència que omplia'l local del CENTRE.

EXCURSIÓ AL VESUBI Y A PÒMPEYA. — El dia 13 va llegir don Alfons Par una interessant ressenya de la seva excursió a Italia, extenent-se especialment en descriure la perillosa ascensió al Vesubi y la ciutat de Pompeya, destruïda per aquest volcà. En un dels pròxims butlletins publicarem el notable treball del Sr. Par, que va merèixer unànims aplaudiments de la concurrència.

Gent d'anada y gent de tornada. Notes preses ab motiu del desastre colonial. — Aixís titula D. Joaquim Cabot y Róvira un parell de quadrets que va llegir-nos el dia 20.

Comença l'il·lustrat escriptor observant una particularitat que oferia la preparació de la tragedia; la gent en general, la massa del públich, no s'interessava com s'havia d'interessar pels embarchs de tropes cap a les colonies; la significació de l'espectacle no té transcendència a les multituds esbojarrades, y d'aquí que, si bé s'oferien nombrosíssims quadros de dolor, tenien un caràcter íntim, se desenrotllaven en el sí de les families. Dos d'aquests quadros donà a conèixer el Sr. Cabot. L'un, desenrotllat entre familia montanyesa; l'altre, a ciutat, quins hèroes són un tínet jove y sa esposa. Aquest quadro és notable per la tendresa ab que està escrit; el primer, per les belles descripcions de la naturalesa, que formen un preciós march a la descripció de les tribulacions d'una desgraciada familia.

«El retorn de la guerra — prosseguí'l distingit escriptor — tingué un caràcter totalment oposat al de l'anada. Els quadros que allavors s'oferiren interessaven a les multituds agermanades per tota mena de dissorts y de vergonyes y per la més fonda indignació.» Aquests sentiments els descriu y els fa revire admirablement el Sr. Cabot, explicant un desembarch de repatriats per ell presenciats, els que arribaren al port de Barcelona'l 23 de Novembre de 1898, en el vapor francès *Andes*.

Per la justesa de frase, per la feliça concepció del conjunt de

l'espectacle y de sos detalls, per les impressions que devant de tants horrors y de tanta miseria campegen en aquesta part del treball del Sr. Cabot, és ben segur que cada hu dels que sentien aquesta lectura estava en aquella mateixa situació d'esperit que deya'l Sr. Cabot que estava al presenciar el desembarch.

El Sr. Cabot, que llegia el seu treball de la manera que ell sap fer-ho, era escoltat ab emoció gran per tots els concurrents, que, durant la lectura y sobre tot al ser acabada, varen ben bé demostrar ab sos aplaudiments lo molt que'ls havia captivat.

EXCURSIONS Y VISITES

EXCURSIÓ. — El dia 15 nombrosos associats, acompanyats per mossèn Font y Sagué, se dirigiren a Gràcia, y desde allí a Can Montaner de Dalt, propietat del Excel·lentíssim Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi, aont s'hi està construint un hermosíssim parch de gust modern, quines obres dirigeix el conegut arquitecte Sr. Gaudí.

VISITA. — Reunits en el local del CENTRE'ls Srs. D. Aureli Campmany, D. Manel Galilea, D. Adolf Gaza, D. Macari Golferichs, D. Pau Palau, D. Alfons Par y D. Ceferí Rocafort el dia 29, se dirigiren a casa D. Joseph Puiggarí, a l'objecte de visitar les notables col·leccions de dibuixos de retaules y indumentaria.

Com que temps endarrera ja s'hi havia fet una altra visita, el Sr. Puiggarí, ab l'amabilitat que li és propia, ensenyà als concurrents els àlbums aont hi té col·leccionats nombrosos dibuixos de Catalunya, apunts presos per ell mateix en les diferents excursions fetes desde l'any 1840 ençà. Els concurrents quedaren molt satisfets de la visita, y aprofitem aquesta ocasió pera remerciar al Sr. Puiggarí les atencions que tingué envers nostres companys.

NOVA

Pera la pròxima exposició de fotografies de Catalunya ab que's proposa'l CENTRE commemorar el XXVe aniversari de la seva fundació, són ja molt nombroses les col·leccions que hem rebut.

Preguem de nou als senyors socis y delegats que vulguin enviar-ne de llurs respectives comarques ho facin lo més prompte possible, a l'objecte de poder-les classificar millor y no retrassar aixís l'exposició de les mateixes.